

DCL-1601010101020402 Seat No. _____

B. A. (Sem. II) (CBCS) (W.E.F. 2016) Examination

July - 2022

Gujarati : (Core)

(Gujarati Vyakran, Sarjan-Lekhan Kaushal-2)

(Old Course)

Time : 2 $\frac{1}{2}$ Hours]

[Total Marks : 70

સૂચના : પ્રશ્નના ગુણ જમણી બાજુ દર્શાવેલ છે.

1 નીચેના ગદ્યખંડનું વિવરણ કરો. 14

સાચો શિક્ષક કદી વિદ્યાર્થી મટતો નથી. જ્ઞાનનું ક્ષેત્ર સદા વિસ્તરતું રહે છે. આથી તેમાં જૂની મૂડી પર વેપલો ખેડી શકાય નહીં. સાહિત્યના શિક્ષકની પહેલી શરત એ છે કે તે સાહિત્યનો સાચો વ્યાસંગી હોવો જોઈએ. સાહિત્યના મૂલ્યોને પારખીને એની ઉચિત પરીક્ષા કરવી, એના ભાવિ વિકાસની શક્યતાઓ તરફ પોતાની સૂઝના બળે અંગુલીનિર્દેશ કરવો, એટલું જ નહીં, એ શક્યતાઓ ચરિતાર્થ થાય તેને માટેની અનુકૂળ આબોહવા સર્જવામાં પોતાની અધ્યયન પ્રવૃત્તિને ઉપકારક નીવડે એવી રીતે પ્રયોજવી એને એ પોતાનો ધર્મ હોવો જોઈએ.

- સુરેશ જોશી

અથવા

જગતમાં મતભેદ, દ્રષ્ટિભેદ અને હિતભેદ રહેવાના જ. મારીને, લડીને વાદવિવાદ કરીને, પગે પડીને કે ચુપ બેસી રહેવાથી એ ભેદ જવાના નથી. સમાજમાં બધી વિવિધતાઓ હોવાની જ. સમાજ જેમ જેમ વધતો જાય તેમ તેમ તેની પ્રવૃત્તિ વિવિધ થતી જવાની, કાર્યની પદ્ધતિમાં ભિન્નમત્તિ આવવાની. આથી પણ આગળ જઈને એમ કહેવું જોઈએ કે જીવન સારું થાય તે સારું ભેદ આવશ્યક પણ છે. તદ્દન સાદા સંગીતને પણ ચાર-પાંચ સૂરની જરૂર રહે છે. ઉચ્ચ પ્રકારના સંગીતને બાવીસ શ્રુતિઓની જરૂર પડે છે. તેથી પ્રશ્ન એ નથી કે મતભેદ કેમ ટાળવા. પરંતુ મતભેદને વિશે સહિષ્ણુતા, આદર જાળવી સંપ કેમ રાખવો એ સાચો પ્રશ્ન છે. ઘરમાં રોટલો એક જ હોય અને ખાનાર બાળકો અને માતા બે જણ હોય, તો તે બંનેનો સ્વાર્થ પરસ્પર વિરોધી છે. પરંતુ તે કારણથી જ તે બે વચ્ચે લડાઈ ઊભી થતી નથી, કેમ કે બંનેમાં રહેલ સમાજ અને પ્રેમની શક્તિ બળવાન છે. સમાજમાંથી તકરારો કાઢવાને સારું પણ આ જ ગુણોનો પરિપોષ કરવો જોઈએ.

- કાકાસાહેબ કાલેલકર

2 નીચેના 'બે' પૈકી કોઈ પણ 'એક' ગદ્યખંડનું સંક્ષેપીકરણ કરો. 14

(૧)

'મનુષ્યમાત્રનો પોતાના પડોશી પ્રત્યે પહેલો ધર્મ છે. એમાં પરદેશીનો દ્વેષ નથી અથવા સ્વદેશીનો પક્ષપાત નથી. શરીરધારીની સેવા કરવાની શક્તિને મર્યાદા છે. એ પોતાના પડોશીને મુશ્કેલીથી પહોંચી શકે છે. પોતાના પડોશી પ્રત્યેનો ધર્મ સહુ બરાબર પાળે તો જગતમાં કોઈ મદદ વિના દુઃખી ન થાય. પડોશીની સેવા કરનાર આખા જગતની સેવા કરે છે એમ કહી શકાય. પડોશી પ્રત્યેના ધર્મનું પાલન એટલે જગત પ્રત્યેના ધર્મનું પાલન. જગતની સેવા બીજી રીતે અશક્ય છે, જે પડોશીને તરછોડે છે ને પોતાના શોખને પૂરે છે તે સ્વેચ્છાચારી છે, સ્વેચ્છંદી છે, તે કેવળ પોતાના માટે જ જીવે છે. જેને મન આખું જગત કુટુંબ છે તેનામાં બધાની સેવા કરવાની શક્તિ હોવી જોઈએ. જગતની સેવા પડોશીની સેવા વડે જ થઈ શકે.'

અથવા

(૨)

'પુસ્તક આધુનિક માનવીને આનંદ આપનાર સૌથી અને સૌથી શિષ્ટ સાધન છે. તેનો આનંદ અનેરો હોય છે. પુસ્તકની પ્રશસ્તિ કરીએ એટલી ઓછી. માણસને એની સાથે એવી મહોબત છે કે પુસ્તક સાથે તે હસે છે, રડે છે, ઉદાસ થઈ જાય છે, આનંદ પામે છે. પુસ્તકની હાજરીમાં પોતાની જાત સાથે વાતો કરવા લાગે છે અને પોતાની જાતને ક્યારેક તો માત્ર પુસ્તક પાસે જ ખુલ્લી કરે છે. પુસ્તક માનવીને માટે દિલોજાન દોસ્ત છે. પુસ્તક એક વિસ્મયકારક વસ્તુ છે. તેને ભૌતિક શરીર હોય છે અને તેને આત્મા પણ હોય છે. વિચારો, લાગણીઓ, ધબકાર, જ્ઞાન, માહિતી કંઈ કેટલુંય સંયોજિત થઈને તેમાંથી પુસ્તક બને છે. તેની સાથે તમે વાતો કરી શકો છો, સફર કરી શકો છો? પુસ્તક એક જાદુઈ દીવો છે. દીવાની પાસે એકલા બેઠા હોઈએ અને સાથે પુસ્તક હોય એના જેવો આનંદ દુનિયામાં એકે નથી.

3 નીચેના ગદ્યખંડમાં યોગ્ય વિરામચિહ્ન મૂકી ફરીથી લખો. 14

પીળા તડકામાં કાળા કાગડા આકાશ એકદમ ભૂરું અને સ્વચ્છ છે એકે નથી વાદળી આટલું ભૂરું આકાશ કવચિત જ દેખાઈ છે ભૂરા વિસ્તીર્ણ આકાશ નીચે ચાર દિશ પથરાયેલો તડકો અને એમાં સસ્વર ઊડાઉડ કરતા કાગડા ઠીક લાગે છે ભૂરા આકાશ નીચે પીળા તડકામાં કાળા કાગળનો અવાજ જાણે વિલીન થઈ ગયો નજર સામે માત્ર રંગ સ્વચ્છ રંગ

અથવા

3 વિરામચિહ્ન એટલે શું? જણાવી વિરામચિહ્નના પ્રકારો ઉદાહરણ સહિત 14 સમજાવો.

4 તત્પુરુષ અને કર્મધારય સમાસ ઉદાહરણ સહિત સમજાવો. 14

અથવા

4 ઉપપદ અને બહુવ્રીહિ સમાસની સદષ્ટાંત ચર્ચા કરો. 14

5 નીચેના ચાર પૈકી કોઈપણ બે પ્રશ્નના માગ્યા પ્રમાણે ઉત્તર આપો.

14

(1) નીચેના રૂઢી પ્રયોગનો અર્થ આપી વાક્યમાં પ્રયોગ કરો

- (1) સૂર પુરવો.
- (2) અધીરા બનવું.
- (3) રોદણાં રોવા.
- (4) લોહીનું પાણી કરવું.
- (5) શેર લોહી ચડવું.
- (6) સંઘ કાશીએ પહોંચવો.
- (7) વાળ વાંકો થવો.

(2) નીચેની કહેવતનો અર્થ આપો.

- (1) ઘર ફૂટ્યે ઘર જાય.
- (2) નમે તે સૌ ને ગમે.
- (3) બોલે તેના બોર વેચાય.
- (4) વાડ વિના વેલો ન ચડે.
- (5) વાર્યા ન વરે તે હાર્યા વરે.
- (6) તેલ જુઓ તેલની ધાર જુઓ.
- (7) જર, જમીન ને જોરું ત્રણે કજિયાના છોરું.

(3) નીચેના રૂઢી પ્રયોગનો અર્થ આપી વાક્યમાં પ્રયોગ કરો.

- (1) અનેક રંગો જોવા.
- (2) મહેનત ન ફળવી.
- (3) તડકા છાંયડા જોવા.
- (4) આંખ આડા કાન કરવા.
- (5) મીટ માંડવી.
- (6) નિશાન ચૂકી જવું.
- (7) ભારે હૈયે.

(4) નીચેની કહેવતનો અર્થ આપો.

- (1) ચોર કોટવાળને દંડે.
- (2) સાયને નહીં આંચ.
- (3) નાનો પણ રાયનો દાણો.
- (4) માસી પરણ્યાને ફોઈ રાંડ્યા.
- (5) ઊતર્યો અમલદાર કોડીનો.
- (6) લાલો લાભ વિના લોટે નહીં.
- (7) એરણની ચોરીને સોયનું દાન.